

รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียน
ขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้เหมาะสมเกิดประสิทธิภาพ
และประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 1

A Report of the Research on the Possible, Suitable, Efficient and
Effective Model of the Administration of the Small-Sized Schools
Affiliated to Ubon Ratchathani's Educational Service Area 1

ดร.กวินทร์เกียรติ นนธ์พละ*, ดร.ศุริยะ จันทร์ประจักษ์**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (3) เพื่อนำเสนอข้อเสนอสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประชากร ผู้วิจัยใช้โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 166 แห่ง เป็นหน่วยที่ใช้ในการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้เสีย รวม 1,685 คน การศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาจากเอกสารเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ระยะที่ 3 ศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึก ระยะที่ 4 การจัดทำประชาพิจารณ์ และระยะที่ 5 การจัดสนทนากลุ่มเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และสถิติเชิงพรรณนาตรวจสอบความถูกต้องแบบสามเส้า (Triangulation) ผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

(1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ด้านค่าใช้จ่าย โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา โดยเฉลี่ย 46,026.49 บาทต่อคนต่อปี มีอัตราส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน

*ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1

**ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าช้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

11.83 คน สถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 78.92 มีครูไม่ครบชั้น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเรียนการสอนปกติ การเรียนรวม การสอนแบบคละชั้น ครูอาสา หมุนเวียนสื่อการเรียนการสอน ครูหมุนเวียน และศูนย์การเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 36.14, 29.52, 13.86, 7.23, 6.02, 5.42, และ 1.81 ตามลำดับ และปัญหา ในด้านการบริหารจัดการที่พบมากที่สุด 4 ลำดับแรก ได้แก่ ขาดเงินงบประมาณ ขาดสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย ขาดการระดมทรัพยากร ขาดอาคารประกอบที่จำเป็น ($\bar{x}=4.94$)

(2) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม มี 6 รูปแบบ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ การสอนแบบคละชั้น การเรียนรวม ครูอาสา หมุนเวียนสื่อการเรียนการสอน ครูหมุนเวียน และศูนย์การเรียนรู้ ส่วนรูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้น้อยมากแต่เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดมี 2 รูปแบบ คือ การยุบรวมโรงเรียน และการเลิกล้มโรงเรียน แต่จากการประชาสัมพันธ์เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ได้รับการต่อต้านอย่างกว้างขวาง

(3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พบว่า รูปแบบการสอนแบบคละชั้น เป็นรูปแบบที่สามารถ ดำเนินการได้ทันที รองลงไป คือ การหมุนเวียนสื่อการเรียนการสอน ส่วนการยุบรวม และการเลิกล้มโรงเรียนเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดแต่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ น้อยมากควรดำเนินการเป็นลำดับสุดท้ายและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทุกขั้นตอน

คำสำคัญ : รูปแบบ การบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็ก ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

Abstract

The research aimed to study 1) the current conditions of the administration of the small-sized schools affiliated to Ubon Ratchathani's Educational Service Area 1; 2) the opinions of the stakeholders regarding the practical, suitable, efficient and effective model of the administration of the small-sized schools; 3) to propose the policy concerning the practical, suitable, efficient and effective model of the administration of the small-sized schools. The populations in the research were 1,685 teachers, educational personnel, the school commission members and the stakeholders from 166 schools. The research was divided into five stages: stage 1 dealt with a study of basic information of the small-sized schools, stage 2 studied the current conditions, the problems and the model of the administration of the small-sized schools, stage 3 investigated the in-depth interviews, stage 4 conducted a public hearing and stage 5 was concerned with the focus group. The research instruments consisted of the questionnaire, the interviews, and the record of the focus group. Statistics used in data

analysis were percentage, $\bar{x}$ and a descriptive statistics.

The researching findings were as follows.

1) As regards the current conditions of the administration of the small-sized schools, it was found that the small-sized schools spent the average of 46,026.49 baht per head; the teacher-student ratio was one teacher per 11.83 students. The small-sized schools (78.92) did not have enough teachers.

In view of the model of the administration, it was found that 166 schools under study had seven types of administration as illustrated in the descending order: learning-teaching (36.14), co-learning (29.52), mixed class (13.86), volunteer teachers (7.23), circulation of the instructional media (6.02), circulation of teachers (5.42) and the learning center (1.81). The problems found in the administration were lack of budget, unavailability of the new learning media, lack of the resources and lack of the buildings ($X=4.92$).

2. There were six practical, suitable and efficient models of the administration as given in the order of significance: mixed class, co-learning, volunteer teachers, circulation of instructional media, teaching in turn, and the learning centers. The models which were least suitable and possible, but most efficient were the merger and dissolving the schools. Based on the public hearing, there was a widespread opposition against the idea.

3) As for the recommendations for the policy on the possible, suitable and efficient model of the administration, it was found that the teaching based on a mixed class could be immediately implemented, followed by a circulation of the instructional media. The dissolving and merger of the schools was the most efficient model, but the least possible one. It should be used as a last resort. Those concerned should participate in all steps of making decision.

Keywords : model administration small-sized schools possibility and suitability efficiency and effectiveness.

บทนำ

ภารกิจเร่งด่วนในการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคือการส่งเสริมให้ระบบการศึกษาเป็นระบบที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพควบคู่กันไป โดยต้องส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่หลักสูตร

กำหนดภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและมาตรการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) นอกจากนี้ระบบการศึกษาไทยกำลังประสบปัญหาท้าทายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากและมี

แนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากประชากรวัยเรียนมีจำนวนลดลง และความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปเรียนในเมือง ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 31,508 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมาจำนวนมากถึง 14,397 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.82 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และเป็นโรงเรียนที่ไม่มีนักเรียนเลยแม้แต่คนเดียวจำนวน 137 โรงเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1-20 คน จำนวน 444 โรงเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียน 21-40 คน จำนวน 1,967 โรงเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียน 41-60 คน จำนวน 3,082 โรงเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียน 61-80 คน จำนวน 3,355 โรงเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียน 81-100 คน จำนวน 3,040 โรงเรียน และโรงเรียนที่มีนักเรียน 101-120 คน จำนวน 2,372 โรงเรียน โดยในจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้เป็นโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น 7,280 โรงเรียน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:12.46 (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2553) การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากดังกล่าวทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้เพียงพอ กล่าวคือ เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า มีข้อจำกัดด้านการใช้ครูหรือไม่สามารถจัดครูได้ครบชั้น และขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาจึงลดลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ม.ป.ป.) สภาพปัญหาและข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็กที่สำคัญ คือ ครูไม่ครบชั้น จำนวน 7,280 แห่ง ค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือนและเงินค่าวิทยฐานะครูมีอัตราสูง จำนวนครูต่อนักเรียนโดยภาพรวมเพียงยี่ด้า (1:12) ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ และไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน

(สมศ.2548) ชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก และจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังคงใช้งบประมาณและทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการทดสอบระดับชาติ ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายและมีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (<http://blog.eduzones.com/enn/81516>)

จากเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ (คปร.) โดยมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางการจัดอัตรากำลังและบริหารจัดการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) จึงกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อลดจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กตามนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยมีเป้าหมายภายในปีการศึกษา 2561 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กลดลงร้อยละ 50 โดยแนวทางการรวบรวมสถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมาไปรวมกับสถานศึกษาอื่น เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพ เกิดผลดีแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านสิทธิโอกาสและคุณภาพการศึกษาภายในปีการศึกษา 2561 (<http://kruthaioei1.ning.com>)

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ปัจจุบันมีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดจำนวน 166 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 65.08 ของโรงเรียนทั้งหมด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพื้นที่ประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1. 2553) สภาพปัญหาในการบริหารจัดการ

โรงเรียนขนาดเล็กก็ไม่แตกต่างกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนขนาดเล็กทั่วไป โดยหากพิจารณาในด้านค่าใช้จ่ายต่อหัวนักเรียนต่อปีงบประมาณในปีงบประมาณ 2554 โดยภาพรวมเฉลี่ยจากงบประมาณทุกรายการ จะพบว่า มีค่าใช้จ่ายจำนวน 46,026.49 บาทต่อคนต่อปี งบประมาณหรือเฉลี่ยเดือนละ 3,835.541 บาทต่อคน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนระหว่าง 1-20 คน จะเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสูงสุดคิดเป็นจำนวน 79,936.91 บาทต่อคนต่อปี ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีค่าใช้จ่ายต่อหัวนักเรียนคิดเฉลี่ยต่อคนต่อปีจำนวน 7,441.60 บาท, 7,066.12 บาท และ 3,900.57 บาทตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนโดยเฉลี่ยคิดเป็น 1:16, 1:19 และ 1:24 คนตามลำดับ และโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้เป็นโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นจำนวน 131 โรงเรียนหรือคิดเป็นร้อยละ 78.92 ของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยที่โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นเรียนจำนวน 1 โรงเรียนหรือคิดเป็นร้อยละ 1.25 ของโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีครูครบชั้นทุกโรงเรียน จากสภาพปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล” เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการ

โรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. เพื่อนำเสนอข้อเสนอนโยบายเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขอบเขตในการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 166 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาจากโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด 166 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลคัดเลือกแบบเจาะจง รวม 4 ระยะ จำนวน 1685 คน แบ่งตามระยะที่ใช้ในการศึกษาวิจัยออกเป็น 5 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ศึกษาจากเอกสารเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยผู้วิจัยเอง

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ศึกษาจากโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด 166 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน รวมโรงเรียนละ 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 644 คน

ระยะที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึก ในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ใน 5 อำเภอๆ ละ 1 แห่ง รวม 5 แห่ง โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษา รวมผู้ให้ข้อมูล 45 คน

ระยะที่ 4 การจัดทำประชาพิจารณ์ โดยการเชิญผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 166 แห่ง มารับฟังผลการศึกษาวิจัยและรับฟังข้อคิดเห็น โรงเรียนละ 6 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนศาสนา ผู้แทนผู้ประกอบการและผู้แทนนักเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล 966 คน

ระยะที่ 5 การจัดสนทนากลุ่มเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ผู้แทนโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ร่วมสนทนา จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 ระยะ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละระยะ ใช้เครื่องมือ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ใช้

แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบ ตอนที่ 2 การสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหา และ ตอนที่ 3 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ระยะที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 5 อำเภอๆ ละ 1 แห่ง

ระยะที่ 4 การจัดประชาพิจารณ์ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบ ตอนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่เป็นไปได้ ความเหมาะสม ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ระยะที่ 5 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีมีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และ ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก

ผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิจัยจากสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า ด้านเงินงบประมาณ มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ต่อนักเรียนต่อคนต่อปี 46,026.49, 7,441.60, 7,066.12 และ 3,900.07 บาท ตามลำดับ ด้านอัตราส่วนของครูต่อนักเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีสัดส่วนครูต่อนักเรียนเรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ 1:24.45, 1:19.85, 1:16.06 และ 1:11.83 ด้านจำนวนครูไม่ครบชั้น พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนครูไม่ครบชั้น คิดเป็นร้อยละ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ 78.92, 1.25, 0.0, 0.0 ด้านผลการทดสอบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2553 พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีผลการทดสอบเฉลี่ยที่สูงกว่าระดับชาติคิดเป็นร้อยละ เรียงตามลำดับได้ดังนี้ 100, 100, 46.25 และ 44.81

ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีความเป็นไปได้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 644 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 86.50 จากการสอบถามสภาพปัจจุบันและผลการศึกษาวิจัย ปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กใน 10 รายการ พบว่ามีปัญหาในระดับมากที่สุด 11 รายการ ที่สำคัญ 4 ลำดับแรก ได้แก่ ขาดเงิน

งบประมาณ ขาดสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย ขาดการระดมทรัพยากร ขาดอาคารประกอบที่จำเป็น (=4.94) ด้านรูปแบบการบริหารจัดการ

สถานศึกษาขนาดเล็กในปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 166 แห่ง มีรูปแบบการบริหารจัดการ เรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ การเรียนการสอนปกติ (60 แห่ง) การเรียนรวม (49 แห่ง) การสอนแบบคละชั้น (23 แห่ง) ครูอาสา (12 แห่ง) หมุนเวียนสื่อการเรียนการสอน (10 แห่ง) ครูหมุนเวียน (9 แห่ง) และศูนย์การเรียนรู้ (3 แห่ง) คิดเห็นร้อยละ 36.14, 29.52, 13.86, 7.23, 6.02, 5.42, และ 1.81 ตามลำดับ

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา ใน 9 รูปแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ พบว่า รูปแบบที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดมี 3 รูปแบบ คือ การสอนปกติ การเรียนรวม และการสอนแบบคละชั้น รูปแบบที่มีความเป็นไปได้อันดับ 2 มี 4 รูปแบบ คือ การจัดครูอาสา การหมุนเวียนสื่อการเรียนการสอน การจัดครูหมุนเวียน และการจัดศูนย์การเรียนรู้ และรูปแบบที่ผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นด้วยหรือเป็นไปได้ไม่ได้เลย คือ การยุบรวมโรงเรียน และการเลิกล้มโรงเรียน

ผลการจัดประชาพิจารณ์เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ใน 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านประสิทธิภาพ และด้านประสิทธิผล พบว่า ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ที่สามารถดำเนินการได้ทันที มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการเรียนรวม และการสอนแบบคละชั้น แต่ด้านความมีประสิทธิภาพและด้านความมีประสิทธิภาพอาจไม่เกิดขึ้น ส่วน

รูปแบบที่มีความเป็นไปได้แต่ยังไม่เหมาะสม ผู้ดำเนินการจะต้องใช้เวลาในการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง รับทราบข้อมูลที่แท้จริงเพื่อประกอบการตัดสินใจ คือ การจัดครูอาสา การหมุนเวียนสื่อการเรียน การสอน การหมุนเวียนครู การจัดศูนย์การเรียนรู้ และรูปแบบที่ไม่มี ความเหมาะสม และเป็นไป ไม่ได้เลยในการดำเนินการ คือ การยุบรวม โรงเรียน และการเลิกล้มโรงเรียน เพราะ ผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นด้วยและแสดงความคิดเห็น ในเชิงการต่อต้านอย่างชัดเจน แต่ถ้าสามารถ สร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายเข้าใจและเห็นความ จำเป็นได้ จะเป็นรูปแบบที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารจัดการมากที่สุด

ผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ขนาดเล็ก พบว่า

1. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ขนาดเล็กที่สามารถดำเนินการได้ทันทีที่มีความ เป็นไปได้ และมีความเหมาะสม คือ การเรียนรวม การสอนแบบคละชั้น และการจัดหาสื่อการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพให้โรงเรียนขนาดเล็ก หมุนเวียนสื่อการเรียนการสอน ส่วนรูปแบบที่ ไม่สามารถดำเนินการได้และไม่มีความเหมาะสม คือ การยุบรวมโรงเรียนและการเลิกล้มโรงเรียน ถึงแม้จะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผล และ ประสิทธิภาพมากที่สุดก็ตาม

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสม เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีดังนี้

1) รูปแบบการเลิกล้มโรงเรียน เป็น รูปแบบที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้น้อย แต่มี ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในระดับมาก แต่

เงื่อนไขที่จะทำให้รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้ คือ จะต้อง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมาก นักเรียนไม่เกิน 20 คน มีแนวโน้มว่า จำนวนนักเรียนลดลงทุกปี ที่สำคัญ ที่สุดก็คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนทุกฝ่ายมี ความเห็นด้วย

2) รูปแบบการยุบรวมโรงเรียนเป็นรูปแบบ ที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้ มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในระดับมาก แต่เงื่อนไขที่จะ ทำให้รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้ คือ จะต้องมีการบริหาร จัดการในโรงเรียนที่ไปยุบรวมอย่างมีประสิทธิภาพ การเดินทางไปเรียนของนักเรียนจะต้องสะดวก และปลอดภัย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ต้องมีความเห็นด้วย

3) รูปแบบของการเรียนรวม เป็นรูปแบบ ที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้ มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในระดับมาก แต่เงื่อนไขที่จะ ทำให้รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้ คือ การเดินทางไปเรียน รวมของนักเรียนจะต้องสะดวกและปลอดภัย ได้รับการเอาใจใส่ที่ดีพอและคณะครูในโรงเรียน ที่ไปเรียนรวมจะต้องพึงพอใจ ไม่คิดว่าเป็นภาระ งานที่เพิ่มมากขึ้น

4) รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นรูปแบบ ที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้ มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในระดับมาก แต่มีเงื่อนไข ที่จะทำให้รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้ คือ ศูนย์การเรียนรู้ จะต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพ การเดินทางของนักเรียนไปเรียนที่ ศูนย์จะต้องสะดวกและปลอดภัย

5) รูปแบบครูอาสา เป็นรูปแบบที่มีความ เหมาะสมเป็นไปได้ปานกลาง มีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพระดับมาก แต่มีเงื่อนไขที่จะทำให้ รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้ก็คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความ เสียสละมาเป็นครูอาสาเพียงพอและตรงกับ สาระการเรียนรู้ที่ขาดแคลนด้วย

6) รูปแบบครูหมุนเวียน เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้ปานกลางมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในระดับมาก แต่มีเงื่อนไขที่จะทำให้รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้ คือ การจะต้องมีครูที่เสียสละที่หมุนเวียนไปสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก และระบบการบริหารจัดการจะต้องมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน

7) รูปแบบการหมุนเวียนสื่อ การเรียนการสอน เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้ปานกลาง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระดับมาก แต่มีเงื่อนไขที่จะทำให้รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้คือ จะต้องมีการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

8) รูปแบบการสอนแบบคณะชั้น เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้ในระดับมาก เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก แต่มองในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลอาจจะอยู่ในระดับปานกลางไปทางค่อนข้างน้อย แต่เงื่อนไขที่จะทำให้รูปแบบนี้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก็คือ จะต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการสอนแบบบูรณาการที่หลากหลายทั้งในสาขาวิชาและช่วงอายุของผู้เรียนด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่า รูปแบบบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 8 รูปแบบมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดในการดำเนินงาน จึงสามารถอภิปรายผลในด้านของความเหมาะสมความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังต่อไปนี้

1) รูปแบบการเลิกล้มโรงเรียน เป็นรูปแบบที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นด้วยน้อยมาก

(อยู่ในระดับที่ 7 ใน 8 รูปแบบ) ถึงแม้ว่าจะเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นว่า ถ้าจะมีการเลิกล้มจริงๆ น่าจะเกิดจากปัญหาด้านการขาดแคลนอาคารสถานที่และงบประมาณเป็นสำคัญ และจากการสัมภาษณ์หลายคนก็บอกว่าไม่ต้องการให้มีการเลิกล้มโรงเรียน เพราะโรงเรียนถือว่าเป็นที่สำคัญของหมู่บ้าน ถ้ามีการเลิกล้มโรงเรียนนักเรียนจะเดินทางไปโรงเรียนไกลขึ้น และที่สำคัญคิดว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพใกล้เคียงหรือมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางด้วย ผลดังกล่าวที่ไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของสุทัศน์ ประสาธน์สุวรรณ (2544-89) ที่พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารและครูมีความเห็นด้วยกับนโยบายการยุบรวมโรงเรียน

2) รูปแบบการยุบรวมโรงเรียน เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพมาก มีประสิทธิผลสูง มีความเหมาะสมมาก แต่มีความเป็นไปได้น้อย ทั้งนี้ เพราะผู้มีส่วนได้เสียยังมีความยึดติดในสถาบันโรงเรียนต่างๆ ที่รู้ว่า การมีโรงเรียนขนาดเล็กนั้น มีค่าใช้จ่ายต่อหัวของห้องเรียนสูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ มาก เพราะเขาคิดว่า โรงเรียนคือสถาบันทางสังคมหนึ่งของหมู่บ้านใน 3 สถาบันคือ บ้าน วัด โรงเรียน ถ้าหากขาดโรงเรียนไปก็จะไม่สมบูรณ์ ทั้งๆ ที่ปัจจุบันการคมนาคมก็สะดวกสบาย การเดินทางไปเรียนในโรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านเดิมนัก ก็สามารถไปได้ง่าย อย่างไรก็ตาม ถ้ารัฐสามารถจัดโรงเรียนศูนย์หรือโรงเรียนที่ไปเรียนรวมให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และจัดรถบริการรับส่งนักเรียนที่สะดวกและปลอดภัย ก็คงจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องเปลี่ยนแนวคิดไปได้ ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันนี้ โรงเรียนเอกชนหลายแห่ง ได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยการนำรถไปรับนักเรียนถึงบ้านโดยตรง ทำให้ผู้ปกครอง

ได้รับความสะดวกสบาย จึงได้ย้ายลูกไปเรียน

3. รูปแบบการมาเรียนรวม ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความเป็นไปได้ตามความเหมาะสม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก แต่เงื่อนไขยังอยู่ที่ว่า เราจะเอาชั้นใดไปเรียนรวมกันบ้าง ซึ่งจากข้อมูล ที่ได้คงจะต้องเป็นเด็กที่โตพอสมควร คือ ป.3-6 ขึ้นไป ส่วนชั้นปฐมวัย-ป.2 คงต้องเรียนที่โรงเรียนเดิม สิ่งสำคัญก็คือโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนรวม จะต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีครูและสื่อการสอนเพียงพอ ส่วนนักเรียนที่ไปเรียนร่วม ก็คงต้องเป็นเรื่องความปลอดภัย และความสะดวกสบายในการเดินทางเหมือนกับรูปแบบอื่นๆ ที่มีการขนส่งนักเรียนนอกนอกโรงเรียนเดิม

4. รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ก็มีลักษณะที่ไม่แตกต่างจากโรงเรียนเรียนรวมมากนัก แต่จะต่อนั้นที่คุณภาพและประสิทธิภาพของศูนย์การเรียนรู้ จึงจะทำให้โรงเรียนเล็กๆ อื่นเกิดความสนใจ และส่งนักเรียนเข้ามาเรียน

5. รูปแบบครูอาสา รูปแบบนี้ถึงแม้จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก แต่ความเป็นไปได้ก็คงมีเพียงปานกลาง เพราะจากผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องบอกว่า ครูอาสาหายาก โดยเฉพาะในบางวิชาเอก เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ในขณะที่โรงเรียนใหญ่ๆ ในเมือง ที่มีงบประมาณ จะจ้างครูเหล่านี้ ในราคาที่แพงมาก โรงเรียนขนาดเล็กจึงมีโอกาสน้อย นอกจากนี้ ถึงแม้จะมีครูอาสา แต่ก็เดินทางลำบาก เพราะโรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากจะอยู่ห่างไกล และการคมนาคมไม่ค่อยสะดวก

6. รูปแบบครูหมุนเวียน รูปแบบนี้อาจจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นได้ แต่ขาดครูที่เสียสละ ที่จะหมุนเวียนไปสอนในโรงเรียนอื่นๆ และการหมุนเวียนก็จะทำให้ครู

มีปัญหาในเรื่องการเรียนการสอนของตนเอง และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนคงมีน้อย เพราะไม่ได้อยู่ด้วยกันตลอดเหมือนครูปกติ

7. รูปแบบการหมุนเวียนสื่อการเรียนการสอน เป็นรูปแบบที่สามารถทำได้ง่ายและส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กได้ แต่ก็เป็นการไม่ประหยัดงบประมาณ เพราะรูปแบบของโรงเรียนก็ยังเหมือนเดิม และการบริหารจัดการในการหมุนเวียนสื่อ ก็อาจจะขาดผู้รับผิดชอบ ถ้าสื่อชำรุด สูญหายก็อาจจะเถียงกัน เพราะหมุนเวียนไปหลายโรงเรียน

8. รูปแบบการสอนแบบคละชั้น เป็นรูปแบบที่ผู้มีส่วนได้เสียเห็นด้วยมากที่สุดซึ่งข้อจำกัดก็คือรูปแบบนี้เป็นการเรียนการสอนปกติในโรงเรียน เพียงแต่สามารถลดจำนวนห้องเรียน/ครูลงไป แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ครูคนเดียวนอกจากจะสอนหลายวิชาแล้ว จะต้องสอนหลายกลุ่มอายุอีกด้วย ถ้าไม่มีความสามารถเพียงพอ อาจจะส่งผลทางประสิทธิผลของผู้เรียนได้ ในกรณีนี้ผู้มีส่วนได้เสียด้วยคงจะต้องมีการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คงจะพัฒนาไปได้ในระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 8 รูปแบบ เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กจึงสามารถเลือกใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในการบริหารจัดการโรงเรียน โดยคำนึงถึงสภาพบริบทในโรงเรียนเป็นสำคัญ

2) รูปแบบการเลิกล้มหรือยุบรวมโรงเรียน น่าจะเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด แต่ผู้มีส่วนได้เสีย ส่วนใหญ่กลับไม่เห็นด้วยการแก้ปัญหาที่น่าจะทำได้โดยใช้นโยบายการบริหาร เช่น การจัดสรรงบประมาณที่สะดวก ปลอดภัย ไปยังโรงเรียนขนาดเล็กที่มีแนวโน้มนักเรียนลดลงเรื่อยๆ หรือแม้แต่การประกาศเป็นกฎหมายบังคับ ก็อาจจะแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสียในโรงเรียนขนาดเล็ก ต่อการเลิกล้มหรือยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารจัดการใหม่

2. ควรจะมีการศึกษาทดลองรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 8 รูปแบบ หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่มีความพร้อม โดยใช้โรงเรียนขนาดเล็กในตำบลใดตำบลหนึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่า รูปแบบนั้นๆ มีความเหมาะสม เป็นไปได้ มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลจริงหรือไม่

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). การดำเนินงานรวมโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง. สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:เอกสารอัดสำเนา
- เกษม วัฒนชัย. (2545). การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นางลักษณ์ เรือนทอง.(2550). รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. วิทยานิพนธ์ดุสิต บัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). รีเอ็นจิเนียริงระบบราชการไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). ทฤษฎีการประเมินฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทัศน์ ประสาธน์สุวรรณ. (2544). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก:ศึกษาระบบการยุบรวมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2536). โรงเรียนที่ดีที่สุดของอเมริกา. ในเอกสารประกอบการสัมมนา. คุณภาพการศึกษา : ปัญหาที่รอการแก้. (หน้า 56). กรุงเทพฯ:คณะครุศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). รูปแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553). นโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้, กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา

อภิชัย กรมเมือง. (2549) การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

Birenbaum, N.W. (2001). Strategies used by small school districts to reduce special Education encroachment on the General Education budget. (Doctoral Dissertation University of Lave me), **Dissertation Abstracts International**. 46,p.3124A (From DAO, Jan, 2002)

Griffin, R.M. (2000). Case study of the implementation of a small in an urban high school. (Doctoral Dissertation University of Roosevelt University).

Moseley, R.C. (2000). Efficiency and effectiveness factors of small schools in Missouri. (Doctoral Dissertation, The University of Missouri-Columbia) **Dissertation Abstracts International**. 46, p.3244 A. (From DAO, Jan, 2002).